

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת וירא

עמידה

שלוש תפילות אנו מתפללים ביום. חכמינו לימדונו שתפילות אלו – האבות תיקנום, ואנו מתפללים מכוח תקנתם. נעיין ונלמד מהו המיוחד בכל תפילה.

"אברהם תקן תפלת שחרית – שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר ויעמד פינחס ויפלל; יצחק תקן תפלת מנחה – שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו; יעקב תקן תפלת ערבית – שנאמר ויפגע במקום וילן שם, ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי" (ברכות כו, ב).

תפילתו של אברהם אבינו נלמדה מתיאור עמידתו לפני ה' – "וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי ה'" (בראשית יט, כז). מה טמון בפעולה זו?

הפסוק מתאר שאברהם קם בבוקר במקום שבו התפלל על סדום בערב הקודם. אף שלכאורה תפילתו לא נשמעה – שהרי הוא התפלל על סדום וסדום נהרסה – לא כן הדבר. תפילתו נשמעה בשלמותה, שכן אברהם לא ביקש חלילה להציל את אנשי סדום החטאים והרשעים אלא רק את הצדיקים שבתוכה. ידועים דברי חז"ל שכשניתנת רשות למשחית להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע,¹ ועל כך התקומם אברהם אבינו בפנותו לבוא עולם:

"חללה לך מעשית פדבך הנה להמית צדיק עם רשע והנה כצדיק כרשע חללה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט"?! (בראשית יח, כה).

זהו לשון עמידה. אברהם אבינו עמד לפני ה' בשם הצדק, וה' הקשיב לתפילתו והוציא אל לוט מן העיר לפני החרבתה.

תפילתו של יצחק היא התפילה של האדם השופך שיחו לפני ה' על דאגותיו. ייתכן שיצחק התפלל לה' שיצליח את שליחותו של אליעזר ויביא לו אישה צדיקה שיוכל להמשיך עימה את מפעלו של אברהם אביו, וגם בקשה זו ה' נענתה – "וְהִנֵּה רְבֵקָה יָצְאת" (בראשית כד, מה).

יעקב אבינו התפלל לה' בצאתו לגלות מרה וארוכה, שבה עתידים לסבול גם צדיקים וקדושים. תפילתו היא תפילת תחנונים לה' שגם בשעת הסתר הפנים יהיה נוכח בקרב עמו – ועם ישראל יעבור את הגלות, יחזור לארצו ויבנה את עתידו.

אם כן, לפנינו שלוש תפילות: תפילה בעבור הצדק, תפילה על צרכיו האישיים של האדם ותפילה למען עם ישראל.

ובזמננו, כשאור וחושך משתמשים בערבוביה, נתפלל שהקב"ה יעניש את הרשעים ויציל את הצדיקים, יענה לבעיות האישיות של כל אחד ואחד וירם את קרנו של עם ישראל.

שאל דוד בוצ'קו

¹ "כיון שניתן רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיקים לרשעים" (בבא קמא ס, א).